

# نسل‌نو، نگاه‌نو، نیاز‌نو

شناخت ویژگی‌های نسل جدید و برنامه‌ریزی مناسب برای تربیت آن‌ها یکی از رسالت‌های مهم مدرسه است. بر اساس اهمیت این موضوع، با معلمان و مدیریت دبیرستان یاس نیسی (س) از آموزش و پرورش منطقه ۶ تهران گفت‌وگویی انجام شده است که با هم‌پی می‌گیریم:

دکتر لیلا میرزائی  
مدیریت دبیرستان یاس نیسی (س)

ویژگی‌های نسل جدید را از نظر فرهنگی، اعتقادی و اجتماعی بفرمایید.

سیماولی زاده مقدم، معاون آموزشی: از نظر اعتقادی و فرهنگی در رفتار بچه‌ها تغییراتی حاصل شده است. طی سه سال کرونا، تربیت

بچه‌ها تقریباً از دست اولیا و مدرسه خارج شد. بچه‌ها خیلی بی‌انگیزه شده‌اند. نمی‌دانند اصلاً برای چه باید درس بخوانند؟ بالطبع، در ماه‌های اول سال، این کشمکش بین بچه‌ها و دبیر هم بود. بچه‌ها در واقع بی‌اعتماد شده‌اند و البته جامعه هم در شکل‌گیری این بی‌اعتمادی و بی‌انگیزگی نقش داشته است.

مریم احمدی، دبیر ادبیات: من معتقدم، خانواده همیشه در تربیت نقش بیشتری دارد. بچه‌ها اول در خانواده هستند و شکل‌گیری اولیه در خانواده

است. اما ویژگی نسل جدید به گونه‌ای است که نقش خانواده‌ها نیز در تربیت کم‌رنگ شده است. در عین حال، از نظر تحصیلی بسیار کم‌انگیزه‌اند. مثلاً در ارتباط با بخش شفاهی ادبیات، گاهی بیش از یک ماه و نیم دنبال برخی بچه‌ها هستیم که چرا امتحان شفاهی

را نمی‌دهند؟ اصلاً برایشان مهم نیست. می‌گویند، خب خانم نمره نمی‌آورم و مهم نیست. در عین حال، این نسل، برعکس نسل ما، از حق خودش دفاع می‌کند. نمی‌خواهم بگویم از تمام حق‌هایی که دفاع می‌کند درست و مثبت هستند، ولی برعکس نسل ما هستند و من این را خیلی می‌پسندم که از حق خودشان به خوبی دفاع می‌کنند.

آرزو میرزائی، دبیر ریاضیات: دانش‌آموزان ما خیلی به‌روزتر از ما هستند، اطلاعات فناوری و تبحر در زبان خارجه دارند و در فناوری در کلاس‌های درس

هر جا مشکلی داریم بچه‌ها بر طرف می‌کنند. این از جنبه‌های مثبت ویژگی‌های ایشان است. ما که کارشناسی و کارشناسی ارشد و دکتر داریم، در بعضی بخش‌ها در مقابل بچه‌های امروزی کم می‌آوریم. اطلاعات عمومی قوی‌تری دارند. هر چقدر هم که به درس بی‌علاقه باشند، کتاب‌هایی را می‌خوانند که اطلاعات آن‌ها را بالا می‌برد؛ هر چند بی‌ارتباط به کتاب درسی. آن‌ها خودم‌محور هستند و خود را تحت هر شرایطی به حق می‌دانند. حتی اگر تکالیف خود را هم به موقع انجام ندهند می‌گویند حق با من است. وقتی در مورد مشاغل با آن‌ها

صحبت می‌کنیم، بیشتر دنبال سمت‌های ریاستی هستند. دوست ندارند یک کار را از پایه شروع کنند. بهترین رادر اولین پله‌های زندگی طالب هستند و دوست ندارند با تلاش بعداً به آنجا برسند.

لیلا میرزائی، مدیر دبیرستان: این‌ها نسل جدید نیستند، نسلی هستند که در زمان خودشان ظهور و بروز پیدا کرده‌اند و ما نسبت به این نسل

قدیمی‌تریم. نکته‌دیگر اینکه این تغییرات و تحولات جزء لاینفک زندگی تاریخی بشر هستند. یعنی اگر نباشند، اصلاً زندگی در جریان نخواهد بود. مادر فلسفه هم می‌خوانیم که گذشته همیشه راهی برای معرفت آینده‌باز می‌کند. اگر نگرش من نسبت به آینده روشن‌تر می‌شود، جامع‌تر می‌شود و تولید علم می‌کنم، باید نگاهمان به گذشته هم باشد که چه بسا گذشتگان ما هم به ما کمک کردند. خود ما هم قطعاً کمکی بودیم برای نسل حاضر که به این‌جا رسیده‌اند. نسل حاضر هم می‌تواند بر نسل بعدی تأثیرگذار باشد.

مهم‌ترین خصوصیات این نسل دیجیتال بودن آن‌هاست؛ نسلی که اطلاعات زیادی دارند، با سرعت اطلاعات را ردوبدل می‌کنند، پست می‌گذارند و برایشان مهم است چند نفر دنبال‌کننده و مخاطب دارند. چیزهایی که شاید بعضی از افراد نسل ما آن‌ها را وقت تلف‌کنی





بدانند، این نسل از آن لذت می برد. نوع نگاهشان به اجتماع و جامعه نگری شان با ما خیلی متفاوت است. نسل حاضر این رایک نوع ارتباط می داند و به اندازه همان ارتباط حضوری و فیزیکی برایش اهمیت دارد. ممکن است این رفتار از منظر ما ایراد باشد، در صورتی که ایراد نیست بلکه ویژگی این نسل است.

یکی دیگر از ویژگی های این نسل که من واقعا آن را دوست دارم (به جز موارد زنده دور از ادب که نکوهش می شود) بی پروایی در بیان احساسات و افکارشان است که برخی از آن ها در کمال ادب آن را دارند و از بعضی شان واقعا درس می گیرم که در کمال ادب خواسته های خود را بیان می کنند. ویژگی ای که نسل ما از نداشتن آن خیلی صدمه دیده و بعضی جاها بهداشت روان ما را زیر و رو کرده است، راضی نگه داشتن همه از خودمان بود. چون ما با این ویژگی شکل گرفتیم. می گفتند دختر با حیا یا پسر با حیا باید این گونه باشد و حرف نزنند. ولی این نسل اصلا چنین نیست. برایشان چندان مهم نیست که همه از آن ها راضی باشند. این نسل خود را در تقابل با خانواده قرار می دهد. شاید به خاطر همین ویژگی بی پروایی و حق طلبی باشد. این نسل غالباً دوست دارد سر باز نشده فرمانده شود. یعنی نمی خواهد مسیر پیشرفت را گام به گام و آهسته و پیوسته طی کند؛ به خصوص در بخش کسب درآمد.

یعنی اگر آن ها بخواهند بین نوع شغلی که در آن توانایی دارند یا به آن علاقه مندند و شغلی که درآمد بیشتری برای آن ها دارد، یکی را انتخاب کنند، شغل پردرآمد را انتخاب خواهند کرد. آن ها بچه هایی هستند که به شدت تحت حمایت خانواده هایشان بوده اند؛ برخلاف نسل ما که تعداد فرزندان خانواده بیشتر بود و مانند این نسل و با این شدت مورد حمایت خانواده نبودیم. آن ها تاب آوری بیشتری هم دارند، ما شاید با کوچک ترین مسئله ای به هم می ریختیم، ولی این ها تاب آور هستند. یکی از ویژگی های آن ها بخشندگی خطاهاست. می گذرند و شاید گاهی اصلاً خطاها را نبینند، در حالی که نسل ما غالباً روی خطاها دقیق می شد.

**این نسل پس از سه سال کرونا چه چالش هایی را داشتند و این تغییرات و چالش ها شما را وارد چه مناسباتی کرد؟**



مریم ضیایی، دبیر زبان انگلیسی: در کل بچه ها پویاترند. در بخش عمومی، نسبت به نسل ما اطلاعاتشان خیلی بیشتر است و دلیل اصلی آن هم میزان ارتباطات آن ها و فناوری اطلاعات است. وقتی با زبان منطق با آن ها صحبت می کنیم، می پذیرند.

کتاب ها باید امکان بحث و گفت و گورا به بچه ها بدهند. آن ها اعتقادات ما را با زبان زور نخواهند پذیرفت. باید منطقی با آن ها حرف زد. ما نگرشی داریم به نام تهاجم فرهنگی، اما تمام مسئله ما تهاجم فرهنگی نیست. ما آن طور که باید آن ها را ندیده و نشنیده ایم. آن ها نسبت به نسل ما خیلی باهوش هستند و با اطلاعات زیادی از سراسر دنیا در تماس هستند. به راحتی اطلاعات را می گیرند و تجزیه و تحلیل می کنند. ما باید با آن ها برخورد مناسب و درست داشته باشیم.



ناهید شاه میرزایی، دبیر عربی: با توجه به کرونا، مشکلات زیادی از نظر انگیزشی برای دانش آموزان مطرح شده اند. آن ها می گویند خانم برای چه باید درس بخوانیم؟ من برای علاقه مند کردن بچه ها از فیلم و تصویرهای جذاب و پویانمایی استفاده کردم. یعنی با فناوری های جدید برای درس عربی جذابیت درست کردم. برای مقاومت نکردن بچه ها خیلی کارها کردم؛ اعم از تشویق با راه های متفاوت؛ تا جایی که نفر به نفر شامل حالشان شد. یعنی با بچه ها هم ذات پنداری می کردم. این اشتیاق به آنجا رسید که گاهی که دبیر نداشتند، به کلاس من می آمدند.



**پروین قربانی، دبیر علوم: من** دختری دارم از نسل حاضر. امروز وقتی با او صحبت می‌کردم، به من گفت: «مامان، مادوست داریم کشورمان در همه امور پیشرفت کند. کشورمان منابع غنی و فراوانی دارد، لذا می‌توانیم با مدیریت بهتر مشکلات را حل کنیم.»



**مریم رضوانیان، دبیر ادبیات:** یکی از چالش‌های موجود، نبود تناسب بین محتوای کتاب‌های درسی با ویژگی‌های نسل جدید است. بهتر است مطالب کتاب‌ها جذاب و متناسب با نیاز دانش‌آموزان باشند.



**فرح دهنوی، دبیر دینی و قرآن:** من فکر می‌کنم گوش دادن به حرف بچه‌ها و اینکه فضایی ایجاد شود که بچه‌ها بتوانند صحبت کنند، و برخورد منطقی با بچه‌ها، تأثیرات مثبتی دارند. مادر کلاس، علاوه بر مسائل درسی، موضوعات اخلاقی را هم کار می‌کنیم.



**ملکه حیدری، معاون اجرایی:** من فکر می‌کنم خانواده، مدرسه و جامعه باید هم‌سو و هم‌جهت در زمینه تربیت دانش‌آموزان برنامه‌ریزی کنند. در عین حال باید بپذیریم که تربیت اخلاقی تا حد زیادی در اختیار خانواده و جامعه است.



**زینب ستاری، دبیر تربیت بدنی:** بچه‌ها مثل سال‌های قبل دنبال تحرک و ورزش نیستند. از همان ابتدای کلاس دنبال این هستند که شادی داشته باشند و خود را تخلیه کنند. من هم سعی می‌کنم با بچه‌ها همراه باشم؛ جزو تیم‌های دانش‌آموزان باشم و آن‌طور که بچه‌ها دوست دارند کلاس ورزش را برگزار کنیم.



**الهه جعفری، دبیر مطالعات اجتماعی:** در کلاس مطالعات اجتماعی سعی می‌کنم حرف بچه‌ها را بشنوم تا محترمانه نظرات خودشان را بگویند. اجازه می‌دهم چالش باشد، اما با رعایت احترام. گاهی

بچه‌ها می‌گویند مطالب خیلی زیادند و همین‌طور مطالب از موضوعات متعدد، اما با قطعات کوچک و کوتاه در کتاب آمده‌اند. ما مجبوریم برخی مطالب را بازتر کنیم تا مطلب روشن‌تر شود. باید مدیریت کرد. ذهن بچه‌ها پر از سؤال است. خیلی از مطالب را در کتاب آورده‌اند، اما خیلی جزئی آمده و بچه‌ها سؤال می‌کنند: «خانم قبل از این چه بوده و چه شده؟» و کتاب نگفته است. در بخش تاریخ این مشکل بیشتر است. ما دچار تضاد و مشکل خاصی نبودیم، اما بچه‌ها می‌پرسند و انتظار پاسخ دارند و این باید مدیریت شود.

**مریم ملاآقایی، معاون پرورشی** مدرسه: امسال یکی از سال‌هایی بود که ما دچار مشکل شده بودیم. ما به عنوان مربی باید صبوری کنیم و در



عین حال به بچه‌ها یاد بدهیم که در مقابل مشکلات چگونه رفتار کنند؟ من هم مشکل داشتم، اما نه خیلی زیاد. در کنار بچه‌ها بودیم و توانستیم یکدیگر را درک کنیم. اوایل وقتی من را می‌دیدند، مقاومت می‌کردند؛ به خصوص پایه هفتمی‌ها. اما با گذشت زمان این موضوع کم‌رنگ‌تر شد. حتی گاهی آن‌ها سؤال می‌کردند اصلاً خدا وجود دارد؟ و من از زیبایی‌های خودشان در تأیید وجود خدا مثال می‌زدم. مشکلاتی بودند، اما با همکاری هم و درایت مدیریت، مسئله حادی نداشتیم.

**لیلا میرزائی، مدیر دبیرستان:** در یک جمع‌بندی باید چنین گفت: «ما به عنوان نسل قبل‌تر از نسل حاضر، باید از روش‌های کهنه‌مان دست برداریم.



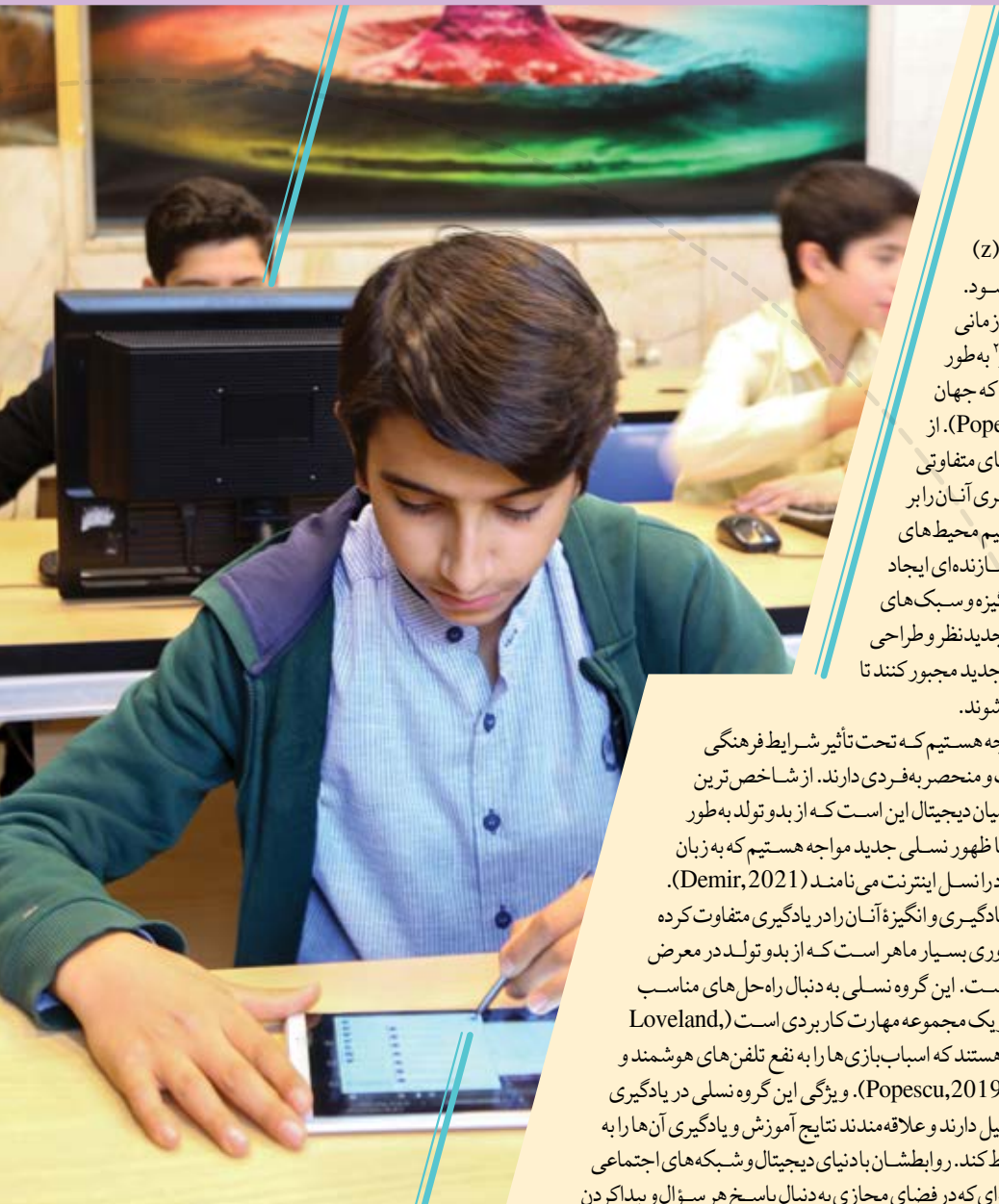
برای ارتباط مؤثر با بچه‌ها باید بعضی جاها کفش این بچه‌ها را بپوشیم، با آن‌ها راه برویم و حرکت کنیم. ما نمی‌تونیم با معلومات گذشته وارد فراداشیم. من فکر می‌کنم به جای اینکه مدام بگوییم برای این نسل چه باید بکنیم، باید ابتدا اندیشه کنیم برای خودمان چه کار باید انجام دهیم؟ نیازهای این بچه‌ها را باید خوب بشناسیم. نیازشناسی کلید ارتباط مؤثر با این بچه‌هاست. پیچیدگی‌های شخصیت این نسل را باید بشناسیم. این بچه‌ها به هیچ عنوان سلطه‌پذیر نیستند. یعنی اگر احساس کنند مطلبی که من به آن‌ها می‌گویم نوعی زورگویی و سلطه‌گری است، اصلاً نخواهند پذیرفت و حتی ما را نادیده خواهند گرفت. کنترل کردن خوب نیست و بچه‌ها هم نباید احساس کنند ما مدام آن‌ها را کنترل می‌کنیم. ما باید به دنیای این بچه‌ها راه پیدا کنیم. باید دست از تفکرات مطلق سیاه و مطلق سفید خودمان برداریم. این‌ها بچه‌های عصر فناوری هستند. ما نمی‌توانیم این‌ها را از این نسل بگیریم، چون جهان به این سمت حرکت کرده است. ما باید برای بچه‌ها برنامه‌های ورزشی منظم طراحی و اجرا کنیم تا از رخوت بدنی که حاصل ارتباطات مجازی است بیرون بیایند؛ به ویژه برای دخترانمان. به بچه‌ها می‌گفتم، محتوای کتاب‌های درسی تنها یکی از مواردی است که شما در مدرسه یاد می‌گیرید. یکی دیگر از مهم‌ترین‌ها، یادگیری نظم و مقررات است. ❁



# بومیان دنیای مجازی

## و نحوه تعامل با آنها

زهره پروازی مقدم  
دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی



متولدان سال‌های ۱۹۹۵ یا ۲۰۰۰ به بعد نسل زد (Z) هستند که از آن‌ها به عنوان بومیان دیجیتال یاد می‌شود. نسل زد را در یک طبقه‌بندی جهانی و در چرخه‌ای زمانی پنجمین گروه نسلی می‌شناسند که مرکز تحقیقات پیو به طور رسمی آن‌ها را چنین نام‌گذاری کرده است؛ نسلی که جهان «قبل از فناوری» برایشان وجود نداشت (Popescu, 2019). از آنجا که دانش آموزان در مقایسه با پیشینیان خود نیازهای متفاوتی دارند، باید تفاوت‌های نسلی و ترجیح‌های یادگیری آنان را بر مبنای علاقه‌مندی‌ها و سرگرمی‌ها درک کنیم تا بتوانیم محیط‌های یادگیری را در دنیای فناوری محور مدیریت و شرایط‌سازنده‌ای ایجاد کنیم (Zahid, 2019). ترجیح‌ها، سرگرمی‌ها، انگیزه و سبک‌های یادگیری یادگیرندگان نسل Z ممکن است معلمان را به تجدیدنظر و طراحی مجدد در آموزش‌های مبتنی بر کسب مهارت‌های جدید مجبور کنند تا

مربیان بتوانند در کلاس با این گروه‌های نسلی همسوس شوند.

امروزه در کلاس‌های درس و مدرسه بانسلی مواجه هستیم که تحت تأثیر شرایط فرهنگی اجتماعی و دنیای دیجیتال، ویژگی‌های متفاوت و منحصر به فردی دارند. از شاخص‌ترین ویژگی‌های شخصیتی یادگیرندگان نسل زد و بومیان دیجیتال این است که از بدو تولد به طور گسترده با فناوری دیجیتال درگیر بوده‌اند. امروزه با ظهور نسلی جدید مواجه هستیم که به زبان فناوری صحبت می‌کند. به همین دلیل نسل زد را نسل اینترنت می‌نامند (Demir, 2021). این ویژگی علاقه‌مندی، سرگرمی‌ها، سبک یادگیری و انگیزه آنان را در یادگیری متفاوت کرده است؛ به گونه‌ای که نسل زد یک کاربر فناوری بسیار ماهر است که از بدو تولد در معرض رسانه‌های اجتماعی و اینترنت قرار گرفته است. این گروه نسلی به دنبال راه‌حل‌های مناسب دیجیتال برای دستیابی به آموزش خوب و یک مجموعه مهارت کاربردی است (Loveland, 2017). فرزندان این نسل اولین کسانی هستند که اسباب‌بازی‌ها را به نفع تلفن‌های هوشمند و رایانک‌ها (تبلت‌ها) بیرون می‌اندازند (Popescu, 2019). ویژگی این گروه نسلی در یادگیری تعاملی است. به یادگیری مشارکتی میل دارند و علاقه‌مندند نتایج آموزش و یادگیری آن‌ها را به یادگیری عملی و آینده‌شغلی مرتبط کند. روابطشان با دنیای دیجیتال و شبکه‌های اجتماعی بیشتر از دنیای واقعی است، به گونه‌ای که در فضای مجازی به دنبال پاسخ هر سؤال و پیدا کردن



هر راه حل و راهکارند. آنان از یادگیری جالب، الهام بخش، مرتبط و جذاب لذت می‌برند. یادگیرندگان نسل زد علاقه زیادی به شبکه‌های اجتماعی دارند و آموزش‌های بصری، سرعت دانش و کمترین تلاش در یادگیری را ترجیح می‌دهند. این وضعیت گواه این واقعیت است هر کدام از این ویژگی‌ها می‌تواند بر کارکرد و نقش عناصر برنامه درسی در کلاس درس تأثیرگذار باشد. دانش‌آموزان نسل زد از کودکی در معرض ابزارهای فناورانه قرار گرفته‌اند. آن‌ها زندگی خود را در محاصره بسیاری از ابزارهای دیجیتال می‌بینند و از ابزارها و مواد فناورانه به جای روش‌های سنتی برای شناخت و یادگیری استفاده می‌کنند. یادگیرندگان نسل زد با فناوری با یادگیری‌های بصری رشد می‌کنند و کمتر به یادگیری شنیداری علاقه دارند (Healy, 2019). چنانکه ترجیح می‌دهند در یادگیری مشارکت فعال‌تری داشته باشند. همچنین به جای اینکه به آن‌ها گفته شود چه کاری انجام دهند یا با خواندن یاد بگیرند، ترجیح می‌دهند با گرافیک‌های پیچیده به یادگیری بپردازند (Yu, 2020).

آن‌ها به روش‌های جنبشی و حرکتی، تجربی و دست‌سازه‌یاد می‌گیرند. یادگیرنده تماشاگر نیستند و به نظام یادگیری مستقل خوب و شرایط خودآموزی که آسان‌تر و قابل توسعه باشد، علاقه بیشتری نشان می‌دهند.

### \* تحلیل

گروه نسلی که در عصر اینترنت متولد شده‌اند و بومی دنیای دیجیتال هستند، مشخصه‌های توافق‌پذیری، جست‌وجوگری، تعامل‌گرایی، ساختار شکنی، نگرش جهانی، ارزیابی با مهارت، اجتماعی، مصمم، تنوع‌طلبی، کثرت‌گرا و تعدد‌گرایی دارند. (Sriprom, Atichat & Chirawan, 2019)

### \* توافق‌پذیری

اصل توافق‌پذیری از مشخصه‌ها و ویژگی‌های مهم این گروه نسلی است (Yu, 2020). یادگیرندگان نسل زد در پذیرش هر واقعیت و موضوعی بر منطق و چرایی آن تأکید دارند و توافق‌پذیرند. چنانکه امروزه معلمان باید در بستر یادگیری کلاس به دنبال همراه کردن بیشتر دانش‌آموزان با خود باشند و مدیران و برنامه‌ریزان هم در تصمیم‌های مدرسه با روش‌های تعاملی و انعطافی عمل کنند. به نظر می‌رسد، امروزه معلمان باید در کلاس درس با یادگیرندگان و دانش‌آموزان خود در راهبردهای تدریس توافق کنند و آنان را به عنوان مشارکت‌کنندگان فعال در فرایند آموزش و یادگیری شریک کنند (Healy, 2019).

شیوه‌های مشارکتی برای حمایت از زمینه‌سازی اهداف یادگیرنده در برنامه‌ریزی کلاس و تمرین باید مورد توجه قرار گیرند. این گروه در توافق‌پذیری در کلاس همکاری بیشتری خواهند داشت. گفت‌وگو در منطق و چرایی در یادگیری بین معلمان با دانش‌آموزان پاسخ به این نیاز را به خوبی می‌دهند و معلم، ضمن تقویت احساس ارزشمند بودن و عزت نفس دانش‌آموزان خود، می‌تواند در تحقق اهداف برنامه درسی موفق‌تر عمل کند. بیاییم یادگیرندگان نسل زد را در تصمیم‌ها و راهبردهای آموزشی به گونه‌ای فعال‌تر مشارکت دهیم.

### \* جست‌وجوگری

دانش‌آموزان جست‌وجوگر زمانی با معلمان خود

**یادگیرندگان نسل زد علاقه زیادی به شبکه‌های اجتماعی دارند و آموزش‌های بصری، سرعت دانش و کمترین تلاش در یادگیری را ترجیح می‌دهند. این وضعیت گواه آن است هر کدام از این ویژگی‌ها می‌تواند بر کارکرد و نقش عناصر برنامه درسی در کلاس درس تأثیرگذار باشد**

در کلاس همراه می‌شوند که یادگیری خود را با منطق جست‌وجوگری و پژوهشگری بر مبنای مسئله‌های روز واقعی پیش ببرند؛ مسئله‌های خیلی ساده و شفافی که با زندگی واقعی آن‌ها پیوند نزدیک دارند، با علاقه‌مندی و ترجیح‌های آنان همسو هستند و از شغل آینده آن‌ها پشتیبانی می‌کنند.

### \* ارزیابی

ارزیابی ماهرانه یکی از ویژگی‌های این گروه نسلی است. امروزه دانش‌آموزان به الگوهای بسیار متفاوتی از آموزش در مدرسه‌های خود نیاز دارند و برای حل مشکلات دنیای واقعی انگیزه دارند (Boholanol, 2017). از دانش‌آموزان خود در کلاس درس به عنوان ارزیابان ماهر کمک بگیریم. این امر همراهی بیشتر یادگیرندگان را با شیوه‌های تعاملی تقویت می‌کند.

### \* ساختار شکنی

یادگیرندگان نسل زد در مواجهه با شکل‌های گسترده فناوری که هر روزه با ظهور پدیده‌های جدید به

### پی‌نوشت‌ها

1. Z Generation or Z Gen
2. Pew Research Center

### منابع

1. Popescu, D., 2019 "Getting ready for Generation Z students - considerations on 3D printing curriculum", Received on 01-29-19 Reviewed on 02-05-19
2. Zahid, I. (2019) "Constructivist Digital Design Studio with Extended Reality for Effective Design Pedagogy, University of North Texas United States
3. Demir, B. (2021). Generation Z students' expectations from English language instruction. JOURNAL OF LANGUAGE AND LINGUISTIC STUDIES ISSN: 1305-578X. Journal of Language and Linguistic Studies, 683-701
4. Loveland, E. (2017). Instant generation. Journal of college admission, 235, 34-38.
5. Healy, K. (2019) Using an escape-room-themed curriculum to engage and educate generation Z students about entomology. American Entomologist 65, no. 1 (2019):24-28.
6. Yu, E. (2020). Student-Inspired Optimal Design of Online Learning for Generation Z. Journal of educators online, 17(1), n1.
7. Healy, K. (2019). Using an escape-room-themed curriculum to engage and educate generation Z students about entomology. American Entomologist, 65(1), 24-28.
8. Boholanol, H. (2017). Smart social networking: 21st century teaching and learning skill. Pedagogy, 7(1), pp. 21-29
9. Loveland, E. (2017). Instant generation. Journal of college admission, 235, 34-38.
10. Satria, F. et al. (2019), Teknologi Sepuluh Nopember, Surabaya, Indonesia satria.fadil@mb.its.ac.id Reny Nadlifatin University of 17 Agustus 1945



عکاس: نثر ابراهیمی

کنیم (Satria, et al., 2019). امروز دانش‌آموزان نسل زد به حمایت‌های روانی اجتماعی بیشتری نیاز دارند.

### \* تنوع و تکثرگرایی در یادگیری

دانش‌آموزان نسل زد به دلیل استفاده گسترده از منابع یادگیری، با کانال‌های چندرسانه‌ای اجتماعی، اشتراک‌گذاری تصویر، داستان و ویدئو، و بازی‌های اینترنتی، با چندین رسانه در ارتباط هستند. این گروه نسلی از طریق بازی‌های تعاملی با یادگیری‌های بصری رشد می‌کنند. به نظر می‌رسد، استفاده از منابع متعدد یادگیری، سبک‌های یادگیری ترکیبی (بصری، شنوایی، حسی حرکتی و مهارتی و عملی) و روش‌های تدریس ترکیبی (برخط و نابرخط و بسته آموزشی، جلوه‌های گرافیکی و کلاس‌های حضوری و روش معکوس) رغبت همکاری در کلاس را در دانش‌آموزان تقویت می‌کند، زیرا این گروه نسلی به تعداد و تکثر در یادگیری گرایش دارند. بر این اساس ضرورت دارد با روش‌های ترکیبی و متنوع، بر قابلیت‌های یادگیری دانش‌آموزان خود بیفزاییم.

دنبال نوآوری هستند، از تغییرات پیش‌رو استقبال می‌کنند (Loveland, 2017). آنان از محدودسازی و محدودیت استقبال نمی‌کنند. معلمان می‌توانند با تکیه بر این ویژگی آن‌ها، با ارائه روش‌های متنوع نوآورانه، آنان را در معرض انتخاب قرار دهند تا بتوانند تمایل به یادگیری در کلاس را در دانش‌آموزان تقویت کنند. در نتیجه، یادگیرندگان با تصمیم‌های آگاهانه و استقبال از تغییرات، در مسیر سودمندی و اثربخشی بیشتری قرار گیرند و یادگیری در کلاس درس و فراتر از کلاس، برای آنان هویت‌مدار، یعنی لذت‌بخش و پایدار، باشد.

### \* ارتباط‌گرایی و جامعه‌پذیری

دانش‌آموزان این نسل به فعالیت‌های اجتماعی علاقه‌مندند و ترجیح می‌دهند در و بگاه‌های اجتماعی با دوستانشان در ارتباط باشند و در تعاملات و الگوهای ارتباطی و اجتماعی و گروه‌های هم‌تا بالاترین سطح از یادگیری را برای خود فراهم کنند. امروزه باید بسترهای فعالیت‌های اجتماعی را در محیط‌های مرتبط با کلاس درس و مدرسه برای آنان فعال کنیم و برای کسب شایستگی‌های بیشتر آنان، با تشکلات و فعالیت‌های اجتماعی و موضوعات مرتبط با مباحث درسی، و ویژگی‌های مصلحت‌گرایی (پراگماتیسمی) و سودمندی و اثربخشی را در انگیزه‌های یادگیری آنان تقویت

## اشاره

در سند تحول آموزش و پرورش، یکی از اهداف کلان، «ساحت تربیت اقتصادی و حرفه‌ای» تعریف شده و در آن از نظام تعلیم و تربیت خواسته شده است نسل آینده‌ساز کشور را به گونه‌ای تربیت کند که: «با درک مفاهیم اقتصادی در چارچوب نظام معیار اسلامی از طریق کار و تلاش و روحیه انقلابی و جهادی، کارآفرینی، قناعت و انضباط مالی، مصرف بهینه و دوری از اسراف و تبذیر و با رعایت وجدان، عدالت و انصاف در روابط با دیگران، در فعالیتهای اقتصادی در مقیاس خانوادگی، ملی و جهانی مشارکت کند.

همچنین، دارای حداقل یک مهارت مفید برای تأمین معاش حلال باشد، به گونه‌ای که در صورت جدایی از نظام رسمی تعلیم و تربیت، در هر مرحله، توانایی تأمین زندگی خود و اداره خانواده را داشته باشد. پیاده‌سازی این هدف می‌طلبد که تغییری بنیادین در محتوای آموزشی نظام تربیت رسمی و نیز محتوای برنامه‌های رسانه‌ای در نظام تربیت غیررسمی ایجاد شود تا نسلی تربیت شود که در چارچوب نظام معیار اسلامی به عنصر کار و تلاش بنگرد و با لحاظ عقاید، اخلاقیات و احکام اقتصادی دینی، مشارکتی سازنده در فعالیتهای اقتصادی داشته باشد؛ ضمن اینکه در مجموع حرفه‌ای بیاموزد یا به عنوان یک عنصر کارآفرین، در نظام اقتصادی کشور خلق ارزش کند.

وظیفه ما معلمان در یک کلام «آگاهی بخشی» است؛ آگاهی بخشی یکپارچه در تمام ساحت‌های تربیتی. ما معلمان برای انجام این رسالت ارزشمند باید به مسائل از زوایای مختلف نگاه کنیم. یکی از این موارد، نگاه کردن به شغل است.

محمد رضا حشمتی

معلم منطقه ۱ آموزش و پرورش شهر تهران

نگاه کردن به شغل تنها از زاویه کسب درآمد، مثل این است که از درپچه‌های کوچک به یک دریای بیکران نگاه کنیم؛ در این حالت، فقط بخش کوچکی از دریا را خواهیم دید و از درک عظمت آن باز خواهیم ماند. در واقع مهم‌ترین ضرورت داشتن شغل، رسیدن به رشد فردی و مفیدبودن برای جامعه‌ای است که در قبال آن مسئولیم. فردی که شغل دارد، زندگی اش هدفمند است و انرژی و توانش صرف امور مفید و ضروری می‌شود و این دقیقاً رشد او را به دنبال دارد. از طرف دیگر، کار به انسان هویت می‌دهد و این بخشی از هویت اجتماعی است که همه ما به آن نیاز داریم. و اینجاست که ما شاهدیم در یک اقدام ما، ساحت‌های دیگر تربیتی نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرند. ما آدمیان زمانی از هویت اجتماعی و شغل خود احساس رضایت می‌کنیم که از آن شناخت داشته باشیم؛ شناخت خود و شغل‌های موجود در جامعه، می‌تواند تأثیر بسزایی در رشد و سرنوشت افراد داشته باشد.

به دوران دانش‌آموزی خود برگردیم. شاید برای بعضی از شما این سؤال مطرح شده باشد که: «من برای چه شغلی ساخته شده‌ام؟» این دغدغه و سؤال برای هر

کس که به سن نوجوانی برسد مطرح می‌شود. خودشناسی از نظر شناخت علاقه‌ها، استعدادها و خصوصیت‌های شخصیتی، یکی از نیازهای دوره نوجوانی و دانش‌آموزی است. با شناخت این ویژگی‌ها، علاوه بر احساس رضایت از خود و شغل خویش، می‌توانیم در رشد و توسعه کشورمان نیز نقش مؤثری داشته باشیم. یکی از شاخص‌های خودشناسی، تشخیص استعدادهاست؛ برای کمک به تشخیص استعدادهای نوجوانان باید به آنان یادآوری کنیم که در رفتارهای خود دقیق شوند و به علاقه‌های خودشان توجه خاص داشته باشند. علاقه می‌تواند یکی از نشانه‌های استعداد باشد. برای مثال، پیشنهاد دهید برای تجزیه و تحلیل رفتار خود موارد زیر را با دقت بررسی کنند: من از انجام دادن چه نوع کارهایی لذت می‌برم؟ کارهای فکری یا کارهای دستی؟ دوست دارم فردی کار کنم یا کارگروهی را هم دوست دارم؟ به کار در محیط‌های آرام علاقه مندم یا کار در محیط‌های پرسر و صدا را می‌پسندم؟ آیا تحمل کار کردن در نوبت شب را دارم؟ آیا تحمل دوری از خانواده را دارم؟ ارتباط داشتن با مردم را تا چه حد می‌پسندم؟ تا چه میزان به کارهای محاسباتی یا مدیریتی علاقه مندم؟ آیا تحمل و صبر لازم برای شنیدن صحبت‌های دیگران را دارم؟ علاوه بر این موارد،

# کدام استعدادها را داریم؟

# کدام شغل؟

می‌توانید از نظر کسانی که به شما نزدیک‌اند و شما را به خوبی می‌شناسند نیز کمک بگیرید. گاهی دیگران ویژگی‌هایی را در ما می‌بینند که ممکن است خودمان به طور دقیق متوجه آن‌ها نشده باشیم. همچنین، ما معلمان می‌توانیم به دانش‌آموزان توصیه کنیم با کمک مشاور مدرسه یا سایر کسانی که در مراکز مشاوره کار می‌کنند، از خود و ویژگی‌هایشان شناخت بیشتری و دقیق‌تری به دست آورند. بنابراین، قبل از اشتغال به هر کاری، مطالعه درباره آن و کسب اطلاعات ضروری، یکی از فعالیت‌های مهم است. هر فردی می‌تواند با مطالعه یک شغل و شناخت آن، پیامدهای مطلوب و محدودش را پیش‌بینی کند. به دانش‌آموزان یادآوری کنیم، با مطالعه منابع مربوط به هر شغل، با شرایط، عوامل، مشکلات و وضعیت فعلی و آینده آن

آشنایی شوند و در نتیجه شغلی را انتخاب خواهند کرد که با وضعیت جسمانی و روانی آنان هماهنگ‌تر باشد. برای نمونه، در انتخاب شغل به موارد زیر توجه دقیق داشته باشند:

- / ویژگی‌های شخصیتی مناسب هر شغل؛
- / تحصیلات لازم و شرایط دستیابی به شغل؛
- / شرایط ارتقا و رشد در شغل؛
- / وظایف و مسئولیت‌های شغلی؛
- / مزایا و محدودیت‌های شغلی؛
- / محیط شغلی؛
- / اهمیت شغل در زندگی امروز جامعه؛
- / منابع در دسترس برای کسب اطلاعات بیشتر درباره شغل.

هر یک از ما معلمان می‌توانیم با توجه به موضوعی که تدریس می‌کنیم، در معرفی آینده تحصیلی و شغلی دانش‌آموزان خود نقش مؤثری داشته باشیم. در ابتدای سال تحصیلی، با هماهنگی شورای معلمان، پس از تقسیم کار برای جلوگیری از انجام کار تکراری، دانش‌آموزان را به گروه‌های دو یا سه نفره تقسیم کنیم و از آنان بخواهیم از طریق مطالعه و مصاحبه با افرادی که در شغل مورد نظر آنان مؤثرند، بر اساس مواردی که در بالا مطرح شد، گزارشی را به شکل پوستر یا هر طریقی که خودشان مایل هستند، تهیه کنند و در محل نمازخانه یا سالن مدرسه، نمایشگاه و همایش ارائه مشاغل را در معرض دید هم‌مدرسه‌ای‌های خود، والدین و دیگران قرار دهند. \*

